

În luna Iulie a anului 1977 au fost reluate cercetările arheologice privind paleoliticul din perimetrul comunei Ciuperceni, suburbie a municipiului Turnu Măgurele, județul Teleorman. Existența unor locuiri din paleolitic în profilul terasei înalte de aici a fost sesizată cu ocazia cercetărilor din 1975 când efectuam cercetările paleolitice de pe grindul colmatat de la Polana (fostă Flămînda) din perimetrul acestei comune¹. Cînd am sosit pentru a începe lucrările, locurile observate atunci nu mai existau datorită faptului că malul terasei a fost dărîmat și netezit în vederea plantării viței de vie, dar, s-au identificat puncte noi, în două dintre acestea s-a lucrat.

În punctul „Carieră” s-a identificat un strat de cultură aflat la aproximativ 10 m adîncime aparținînd Culturii de Prund. Stratul de cultură se află deasupra unui strat datînd din Senonian (Campanian), vechi de aproximativ 75.000.000 de ani, peste care s-au depus prundișurile de tip Frățești-Cindești. Unelele se găsesc la baza acestor depuneri de prundișuri și sînt identice ca tipologie și tehnologie cu cele găsite la suprafața de văle rîurilor Dîrjov, Mozac, Dîmbovița² și mai recent în depresiunea Sibiu³. Peste depunerile de prundișuri se află un strat gros de loesuri. Unelele găsite sînt cioplitoare făcute dintr-un sillex de culoare maronie care se află în depozitul natural subiacent. Sînt făcute în special pe bolovani de prundiș (galeți) cioplîți pe una sau două laturi (fig. 1) spre a se obține o muchie tăioasă și pe așchii, în general parte natural care au fost apoi retușate unele dintre aceste așchii au și plan de lovire.

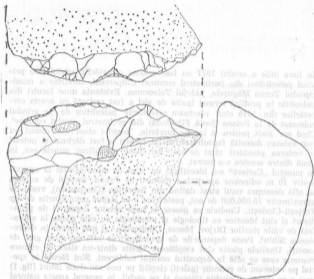
¹ Cercetările din 1975 s-au făcut de Maria Bitiri și V. Boroneanț, la N-E de comună nu departe de cîmințir. Materialul arheologic de la Polana este încă nepublicat datorită faptului că nu avem criteriile de încadrare cronologică, deoarece observațiile stratigrafice nu s-au putut face, stratul cultural fiind aici colmatat odată cu distrugerea de către apele Dunării a restului de terasă pe care se află stațiunea.

Sesizarea existenței acestei aşezări de la Polana ne-a fost făcută de colega Ioana Bogdan Cătănciu care efectua săpături la castrul roman din perimetrul comunei, cărora îi mulțumim. Cercetările de la Ciuperceni de pe terasa din punctul „La vii” dau posibilitatea încadrării culturale și cronologice a materialelor găsite la Polana.

² C.S. Nicolăescu-Ploșcor, Cercetări primitive la paleoliticul inferior, în „Materiale de istorie veche și arheologie”, VII, 1961, p. 11-13; Idem, Căminii din strata veche a pîntrei, București, 1963, p. 82-89.

³ I. Paul, Un cioplitor atribuit paleoliticului inferior descoperit în județul Sibiu, în Studii și cercetări de istorie veche”, 24, 1973, nr. 1, p. 127-128.

În punctul „La vii” s-a constatat existența unui strat de cultură care se situează cu probabilitate în interstadiul W 2—W 3 de sfârșit și într-un moment de vîrf al glaciațiunii Würm.

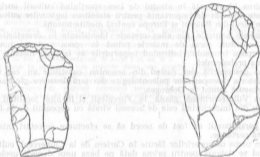


1. Cioplituri aparținând culturii de prund descoperită la Cișporești, din stațiunea din carieră.

Stratul de cultură prezintă o înclinare ușoară de la V — la E datorită reliefului vechi pe care s-au așezat purtătorii culturii aurignaciene și care aici prezintă multe adîncituri, de forma unor viroage în loesul vechi.

Materia primă folosită la obținerea uneltelor o constituie sillexul de culoare albicioasă, cenușie sau vineție care se află în depunerile de aici din straturile de prundiș care în punctul carieră acoperă pe cele maronii. Dovada utilizării acestor bolovani o constituie și prezența în stratul de cultură a unor scoici mari, din seria celor găsite în prundișurile cenușii amintite aduse în așezare odată cu materia primă. Seria materialului descoperit este aici constituită în cea mai mare parte din așchii în general atipice, de lame sau mai rar lamele. Un număr mare

de aşchii retușate sau atipice, lamele și lame prezintă retușe de uzură sau o retușare intenționată parțială. Ca unelte tipice până acum a putut fi sesizat doar gratoarul pe capăt de lame (fig. 2) sau pe aşchii și răzuitorul. Mai numeroase sînt nucleele cu plan de lovire oblic de același tip cu cele descoperite la Giurgiu, Malu-Roșu⁴. Numai pe baza sondajului din anul 1977 este greu să ne pronunțăm asupra încadrării precise a acestor straturi de cultură. Credem totuși că se poate situa într-o etapă contemporană locuirii de la Giurgiu, Malu-Roșu sau posterioră acesteia și parțial contemporană cu cercetările de la Poiana, de la aproximativ 4—5 km S de această stațiune.



2. Grator pe capăt de lamă descoperit în stațiunea Ciuperceni „La est”

3. Nucleu cu plan de lovire înclinat, dipolar născut probabil și cu rebob din stațiunea „La est”.

Pentru a da o mai largă și profundă înțelegere problematicii puse de descoperiri, la 28 octombrie 1977 s-a organizat o dezbatere la fața locului, cu materialele în față. La aceste dezbateri au participat dr. doc. Petre Côtet geomorfolog, dr. doc. Th. Neagu, Alexandra Bolomey, paleontologi, Dardă Nicolăescu-Plopșor, antropolog, dr. Maria Bitiri, Florea Mogoșanu, arheologi, M. Circumaru, palinolog, prof. Petre Dache, istoric, directorul Muzeului de istorie a municipiului București, reprezentanți ai Direcției Patrimoniului: Cornelia Stoica, Simion Ștefan, arheologi, directorul Muzeului din Alexandria Beda Corneliu și Ion Vlad, muzeograf etc., reprezentanți ai Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al județului Teleorman, cadre de specialitate de la școlile din Alexan-

⁴ C.S. Nicolăescu-Plopșor și colab., Paleoliticul de la Giurgiu, în „Studii și cercetări de istorie veche”, 1958, nr. 3-4, p. 223—233.

dria și din județ, reprezentanți ai Comitetului de partid al județului Teleorman. Revista Muzeelor și Monumentelor a fost reprezentată prin dr. Lucian Roșu, redactor șef și Decebal Țoca redactor⁵.

Pe baza discuțiilor avute în teren și a celor ce au continuat în micro-coloquiul de la Turnu Măgurele s-a stabilit:

1. Succesiunea depunerilor este naturală și nederanjată de vreo intervenție umană ulterioară.
2. Unelele găsite în stratul din Carieră sînt de același tip cu cele identificate de C. S. Nicolăescu-Plopșor pe Valea Dirjovului și denumite Cultura de prund, iar prezența acestor unele într-o depunere geologică databilă reprezintă un eveniment științific de cea mai mare importanță pentru istoria țării noastre și a Europei.
3. Locuirea identificată în stratul de loes aparținind culturii aurignaciene este deosebit de importantă pentru stabilirea legăturilor culturale cu paleoliticul din Balcani și Europa central mediteraneană.
4. Depozitele naturale din silix cretacic identificate în cercetările de aici au constituit sursa de materie primă în epoca veche și nouă a pietrei, epoca bronzului, infirmînd importurile de la mari distanțe din platforma prebalcanică.
5. Fauna descoperită aici datînd din senonian constituie un caz unic pentru istoria descoperirilor paleontologice din țară deoarece pînă acum sînt cunoscute numai în Dobrogea.
6. Fauna Villafranchiană găsită la Furculești și în alte localități din județ sau din împrejurimi este de aceeași vîrstă cu depozitul de la Ciupereni.
7. Toți participanții au fost de acord să se efectueze cercetări intense la care să participe.

Asfel în urma descoperirilor făcute în Cariera de la Ciupereni, cultura de prund se datează pentru prima dată pe baza unui depozit geologic cu depuneri în poziție sigură, în Villafranchian. Rămîne ca în cercetările care vor urma să stabilim vîrsta și caracteristicile exacte ale depunerii în seria celor Villafranchiene, în care s-au găsit unelele și locul potrivit al depunerii în seria prundișurilor Cindești-Frătești.

Scala cronometrică alcătuită de cercetătorii americani J. D. Hays și N. A. Berggren⁶, pe bază radiometrică și paleomagnetice, comparate cu evoluția hominidelor, froaminiferilor și a celor patru mari glaciațiuni din Europa stabilește Villafranchianul superior între 1.800.000 și 800.000 de ani. În această serie de depuneri se încorporează și unelele de la Oldoway. Emitem ipoteza că descoperirile noastre se datează cu aproximație între 1.200.000 și 1.000.000 de ani. Cu această datare sînt de acord și paleontologii și geomorfologii după primele investigații.

Cercetările interdisciplinare care au și început odată cu acest coloquiul-dezbatere și vor fi continuate în viitor, vor avea drept scop reconstituirea cît mai exactă a mediului geografic, bioclimatic în care au trăit cei mai vechi făcutori de unele de pe teritoriul țării noastre Cercetă-

⁵ Dezbaterile acestui coloquiul pot fi urmărite în „Revista Muzeelor și Monumentelor”, 1978, 3, p.

⁶ J. D. Hays, W. A. Berggren, Quaternary boundaries and correlations, Micropaleontology, Of the oceans 1971, pag. 669—691.

rile vor lărgi sfera problematicii puse de descoperiri și vor încerca să lege aceste descoperiri de cele contemporane lor de la Sandalja⁷ — Iugoslavia și cele de tip Oldoway din Africa⁸ la nivelul cercetării mondiale.

din bazinul Argeșului

inferior

Les découvertes archéologiques de Ciuperceni

RÉSUMÉ

Les recherches archéologiques faites à Ciuperceni, un faubourg du municipe Turnu-Măgurele, le département de Teleorman, ont mis en évidence l'existence de deux couches de culture dans le profil de la terrasse danubienne. La plus ancienne couche contient des outils appartenant à la pebble culture, ayant la même typologie que ceux découverts par C. S. Nicolaeșcu-Ploșșor sur la vallée du Dârjov, Moșac, Dimbcvnic et plus récemment dans la dépression du Sibiu. La deuxième couche appartient à l'Aurignacien final, qui évolue dans une période correspondant à la fin de l'interstadial W 2—W 3 et en W 3.

Étant pour la première fois trouvée dans une couche géologique, pebble culture peut être datée conformément à celle-ci, en Villafranchien, ayant l'âge des graviers de Cindești-Frâtești, environ 1.200.000—1.000.000 ans. Ainsi, on a identifié aussi la source de matière première pour l'utilisation de silex dans la Plaine Roumaine, le long de la préhistoire. Un colloque multidisciplinaire a été tenu sur les lieux; on a certifié les conclusions des recherches et on a établi la nécessité de leur prolongement.

În acest caz, în locul cunoscutei Mușceloș, valea de Ciuperceni nu mai este în aceeași condiții ca și în trecut, fiind acum desecată și are

5 origini sedimentare de tip S-ur peșteră propunem să în Februarie 1978

din regiunea sub-carpatică, cel mai apropiat izvoar de apă minerală, fier, după cum se vede, transportat în zona spre prețentele condiții dificile. De aceea pare puțin mai logic să se presupună izvoarele fierului să a urme locale de apă de tip de vârstă modernă și de origine sedimentar-alevionară, evidentă în nivelurile inferioare din regiunile rurale. Încercările de mineră extensivă erau împiedicate și stăruite, urmând procesul de reducere în cupertor special amenajat. Un astfel de cupertor a fost descoperit — în anul 1969 — și pe teritoriul orașului Băncușeni, la Bragadire (fig. 1). El a fost surprins în vârstă cunoscute Lotene conținând o cantitate mare de apă fieră, găsită atât în interiorul câș și în preajma ei. Construit la suprafața solului cupertorului era ampliat cu mineră după următorul procedeu: che un rând de mineră alături și cu un rând de minge (părțute de lemn).

1. Prof. Florin Viliș, revista și cartea de cercetare de la Ciuperceni în „Acta Musei Napocensium”, II, 1967, p. 100; II, „Dumbrăveni, Dacia de la Băncușeni la Ciuperceni”, Cluj, 1972, p. 108.

2. Cf. Gh. Ștefan, Cercetări cu privire la prețentele pârțute din Măgurele p. Turnu-Măgurele (sec. X—XV), în „Dacia”, II (1970) nr. 2, p. 100.

⁷ Mirko Malez, Entdeckung der ältesten Steingeräte Südbistriens in „Grada i Rasprave”, VI, Pola 1976, p. 305—308.

⁸ J. Desmond Clark, Early man in Africa, in „Scientific American”, 1, 1969, p. 145—151; Sherwood Washburn, Tools and Human Evolutions in „Advances in Antiquity”, San Francisco, 1976, p. 27 și urm.